

AKTIIVISEN TOIMINTAKULTTUURIN NYKYTILA TOISEN ASTEEN OPPILAITOKSISSA

Esittäjä: Katariina Kämppi

Kirjoittajat: Kämppi, Katariina; Inkinen Virpi; Hakonen, Harto; Laine, Kaarlo

Taustayhteisö(t): LIKES-tutkimuskeskus

TAUSTA:

Liikkuva opiskelu -ohjelman tavoitteena on lisätä opiskelijoiden liikkumista ja opiskelukykyä kehittämällä oppilaitosten aktiivista toimintakulttuuria. Lähtökohtana toiminnalle on, että jokainen oppilaitos ja opiskeluyhteisö toteuttaa liikkuvampaa opiskelupäivää omalla tavallaan. Kaksivuotiset kokeiluhankkeet käynnistettiin vuonna 2017, jolloin 50 hanketta sai ensimmäiset avustukset Liikkuva opiskelu -toiminnan kehittämiseen 120:ssa toisen asteen oppilaitoksessa.

MENETELMÄT:

Liikkuva opiskelu -ohjelmassa on kehitetty Nykytilan arviointi oppilaitoksille -työkalu, jolla oppilaitokset arvioivat toimintakulttuurinsa tilaa liikkumisen näkökulmasta. Arvioinnissa on neljä osa-aluetta: toiminnan organisointi, opetus, oppilaitos ja yhteistyö. Jokainen osa-alue koostuu 5–8 väittämästä, joita arvioidaan asteikolla 0–4 (0=ei lainkaan ja 4=toteutuu täysin). Vastausvaihtoehtona on myös ”ei arvioitavissa”. Nykytilan arvioinnin täytti kokeiluhankekauden alussa 83 toisen asteen oppilaitosta (31 ammattioppilaitosta ja 52 lukiota) ja kauden lopussa 58 oppilaitosta (18 ammattioppilaitosta ja 40 lukiota). Arvioinnin tehneissä oppilaitoksissa opiskelee useita kymmeniä tuhansia oppilaita. Tuloksia tulkittaessa on huomioitava, että kaikki kokeiluhankkeissa mukana olleet oppilaitokset eivät täyttäneet Nykytilan arviointia. Osa oppilaitoksista täytti arvioinnin hankekauden alussa ja lopussa, osa vain alussa tai lopussa. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan, minkälaista kehitystä oppilaitosten toimintakulttuurissa on tapahtunut liikkumisen näkökulmasta kahden kokeiluhankevuoden aikana.

TULOKSET:

Liikkuva opiskelu -toimintaa on organisoitu oppilaitoksissa koordinoitusti: tiimiyttämällä ja ottamalla opiskelijoita mukaan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Ammatillisissa oppilaitoksissa Liikkuva opiskelu -toiminnan kirjaaminen toiminta- ja hyvinvointisuunnitelmaan on vielä harvinaista. Opetuksessa on kiinnitetty huomiota istumisen vähentämiseen ja tauottamiseen: seisomapöydät, vaihtoehtoiset istumisen tavat, tauot ja toiminnalliset menetelmät ovat yleistyneet, erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa. Opiskelijoilla on kokeiluhankkeiden päättyessä sekä lukioissa että ammatillisissa oppilaitoksissa entistä paremmin käytettävissään välineitä ja tiloja liikkumiseen opiskelupäivän aikana, liikuntatilat ovat yleisemmin vapaasti käytettävissä ja kerhoja tai opiskelijaliikuntaa on tarjolla useammassa oppilaitoksessa. Yhteistyötä oppilaitoksen sisällä tehdään jonkin verran, mutta opiskeluhuolto tai -terveydenhuolto osallistuu vielä harvoin Liikkuva opiskelu -toimintaan.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA SOVELLETTAVUUS:

Toisen asteen oppilaitokset ovat päässeet alkuun aktiivisen toimintakulttuurin kehittämisessä kahden kokeiluhankevuoden aikana. Tämä näkyvä liikkumisen mahdollisuuksien kohentumisena. Ammatillisten oppilaitosten haasteena liikkumisen edistämässä on esimerkiksi organisaatioiden suuri koko, toimipisteiden sijainti eri paikoissa, osaamisalojen sisältöjen erilaisuus ja se, että opiskelu tapahtuu osittain oppilaitoksen ulkopuolella. Lukioissa opetus on fokuoituneempaa ja yhdenmukaisempaa oppiainejaon mukaisesti. Ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden kulttuuriset eroavaisuudet on otettava huomioon toimenpiteiden kohdentamisessa. Yhteistyön tietoinen rakentaminen aktiivisen toimintakulttuurin kehittämiseksi voi

tapahtua oppilaitoksen strategisen johtamisen avulla. Esimerkiksi terveydenhuollon kanssa tehtävä yhteistyö on olennaista vähän liikkuvien opiskelijoiden tukemiseksi.